

ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

*А.Сітковська, к.е.н., доцент
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

Ефективність діяльності економічних суб'єктів можливо підвищити насамперед, за рахунок обґрунтування раціональних меж здійснення їх виробництва та розвитку, використання інтенсивних технологій аграрного виробництва, поліпшення рівня використання економічного потенціалу тощо. Аналіз ефективності здійснюють системою показників, які доцільно розраховувати за період не менше 3 років, за видами продукції, формами господарювання тощо. Економічний аналіз слід розпочати із дослідження виробничих показників діяльності аграрних підприємств

Продукція сільського господарства у секторі підприємств економіки за період 2010-2019 рр. зросла з 193000 млн. грн. до 449806,3 млн. грн., тобто на 75,2%. Це пояснюється прискореним зростанням цін на продукцію, а натуральні показники виробництва щороку зменшуються. За останні роки в структурі виробництва частка аграрних підприємств постійно зростає і на сьогодні становить 66,1% (в рослинництві – 69,9%, в тваринництві – 51,3%).

Наступним етапом проведення оцінки ефективності діяльності аграрних підприємств є вивчення витрат, які витрачають при виробництві продукції. В структурі витрат на виробництво продукції прямі матеріальні витрати займають найвищу питому вагу – 57,7%, інші прямі витрати – 21,3%, витрати на оплату праці – 6,4%, що є низьким показником для мотивації працівників до ефективної праці.

Економічну ефективність виробництва аграрних підприємств розглянемо в табл. 1. За останнє десятиліття в аграрних підприємствах країни чистий прибуток зріс на 5,2 рази. Позитивною динамікою є зростання частки підприємств, які отримали в результаті своєї діяльності чистий прибуток, їх частка зросла з 69,6% у 2010 р. до 2019 р. до 83,4% (на 13,8 відсоткових

пункти). Відповідно на цей же розмір зменшилася частка збиткових підприємств, що є позитивною тенденцією.

Таб
лиця
1

Ефективність діяльності аграрних підприємств України

Показники	2010	2015	2017	2018	2019	2019 до 2010, %, +/-
Прибуток (збиток) оподаткування, млн грн	17320,5	101996,1	68606,5	70770,2	90836,3	в 5,2 рази
Чистий прибуток, млн грн	17253,6	101912,2	68276,8	70461,8	90167,0	в 5,2 рази
Підприємства, які одержали (в %):						
чистий прибуток	69,6	88,9	86,7	86,7	83,4	+13,8 в.п.
чистий збиток	30,4	11,1	13,3	13,3	16,6	- 13,8 в.п.
Рівень рентабельності діяльності, %	17,5	30,4	16,5	14,2	16,1	- 1,4 в.п.
Рівень рентабельності операційної діяльності, %	24,5	43,0	23,2	18,9	19,3	- 5,2 в.п.

Однак ефективність виробництва знизилася в 2019 р. відносно 2010 року як по операційній діяльності так і в цілому підприємства на 1,4 в.п. так і на 5,2 в.п. відповідно. Отже, аналіз цифрових даних показує, що протягом 2010-2019 рр. рівень рентабельності діяльності в аграрних підприємствах характеризується як нестабільний в часі та такий, що має суттєво знизився за останні роки.

Ефективність діяльності аграрних підприємств, що функціонують в умовах динамічної ринкової економіки, суттєво залежить від їх можливостей вільного доступу до ринків збуту, наявності прозорих механізмів формування цін, встановлення паритетних відносин з організаціями оптової та роздрібною торгівлі, а також підприємствами, які переробляють сільськогосподарську сировину.